

Consecințele extinderii NATO asupra Europei de Sud-Est

Politica

Natalia RUSU

CONSECINȚELE
EXTINDERII NATO
ASUPRA EUROPEI DE
SUD EST

Lumen

Iași 2007

Natalia RUSU

Coord. științific Ciurea Cornel, magistrul în științe politice, lector
universitar

CONSECINȚELE EXTINDERII NATO
ASUPRA EUROPEI DE SUD EST

Editura Lumen este acreditată CNCSIS sub nr 003

Redactor: Morariu Irina Maria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale:

Natalia RUSU

CONSECINȚELE EXTINDERII NATO

ASUPRA EUROPEI DE SUD EST

Editura Lumen

Bibliografie

Pag. 105

ISBN- 978-973-1703-90-9

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecintele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi,
Romania: Lumen.

Natalia RUSU

**CONSECINȚELE
,
EXTINDERII NATO
ASUPRA EUROPEI DE
SUD EST**

Lumen

Iasi 2007
Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecintele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecintele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

*Viitorilor diplomați ai Republicii
Moldova...*

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecințele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecintele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

MULȚUMIRI

Adresez sincere mulțumiri acelor instituții academice și publice care au contribuit la aprofundarea cunoștințelor de specialitate, la formularea noilor posibilitați de cercetare și la pregătirea mea profesională.

Sunt profund recunoscătoare discipolilor, prietenilor colegilor și personalităților marcante din viața politică a Republicii Moldova, care au contribuit și m-au încurajat la elaborarea acestui volum.

Cordiale mulțumiri Editurii Lumen pentru buna colaborare care a făcut posibilă apariția acestei cărți.

În final, cele mai calde gânduri familiei și acelor persoane deosebite din viața mea pentru sprijinul financiar și susținerea morală în elaborarea acestei lucrări științifice.

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecintele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecintele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

Cuprins:

<i>INTRODUCERE</i>	11
<i>CAPITOLUL I. ROLUL NATO ÎN SISTEMUL REGIONAL DE SECURITATE</i>	19
1. Originile și evoluțiile NATO: concepte și teorii.....	19
2. Reforma NATO în perioada de după sfârșitul Războiului Rece.....	31
<i>CAPITOLUL II. CONSECINȚELE EXTINDERII ALIANȚEI ASUPRA EUROPEI DE SUD EST</i>	39
1. Vectorii politicii de extindere ai Alinței vis-à-vis de statele din Sud-Estul Europei.....	39
2. Interesele geostrategice ale NATO	53
<i>CAPITOLUL III. EVOLUȚIA CONCEPTULUI DE SECURITATE NAȚIONALĂ AL REPUBLICII MOLDOVA</i>	67
1. Cadrul normativ-conceptual al relației dintre Republica Moldova- NATO	67
2. Extinderea NATO și Reforma Sectorului de Securitate	81
<i>CONCLUZIE</i>	93
<i>SUMMARY</i>	96
<i>BIBLIOGRAFIE</i>	99

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecintele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecintele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

INTRODUCERE

Actualitatea investigației. Atunci când vorbim despre stabilitate și garantarea păcii, libertate și democrație gândul îndată ne duce la Organizația Nord-Atlantică care pe parcursul celor 58 de ani de la crearea sa, a fost și rămâne a fi fundamentul securității pentru democrațiile regiunii euro-atlantice. NATO reprezintă o comunitate care se bazează pe un set de valori, moșteniri și civilizații comune, principiile ei de bază fiind democrația, libertatea individuală și statul de drept. Obiectivul principal și continuu al NATO, stabilit prin Tratatul de la Washington, este acela de a salvarda libertatea și securitatea tuturor membrilor săi, făcând uz de mijloace politice și militare.

Necesitatea investigației temei în cauză este determinată de luarea în considerație evenimentele și schimbărilor care au avut loc în Europa între 1989 și 1991 ce au modificat contextul securității europene. Dizolvarea Organizației Tratatului de la Varșovia (OTV) a adus cu sine dispariția celei mai importante provocări de securitate în adresa Comunității Euro-Atlantice și prin urmare NATO a trebuit să se adapteze la noile circumstanțe destul de favorabile.

Astăzi Alianța este implicată într-o gamă largă de activități menite să promoveze cooperarea cu statele nemembre: Rusia, statele Cartei Adriatice, Ucraina și Republica Moldova să combată pro-activ noile provocări la adresa securității în secolul XXI, cum ar fi cele provenind din actele de terorism internațional și de proliferare a armelor de distrugere în masă etc. Reieșind din cele menționate anterior, actualitatea temei de investigație este dictată și de necesitatea cunoașterii faptului că țările membre ale NATO au căzut de acord că și după dezmembrarea URSS și OTV, Alianța trebuie menținută pentru a preveni alunecarea puterilor europene spre politici naționaliste. Prin urmare NATO a trebuit să înfrunte o deschidere și o extindere dublă, atât din punct de vedere geografic, cât și funcțional. Pe de o parte, ea trebuia să se

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecințele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

deschidă noilor democrații din Europa Centrală și de Sud -Est, pe de altă parte, Alianța trebuie să se adapteze la noua situație prin lărgirea gamei misiunilor și finalităților sale. Astfel, alături de Uniunea Europeană, Alianța Nord-Atlantică, extinsă pe un areal mai larg decât cel tradițional, va determina în măsura cea mai mare fizionomia politică și structurile de securitate europeană în următorul secol. Republica Moldova a declarat că scopul strategic al politicilor naționale este aderarea la Uniunea Europeană. În plus, la Chișinău tot mai des se pledează pentru instaurarea unor relații noi între Moldova și NATO – la un nivel mai înalt, chiar prin implementarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova-NATO. Este important să cunoaștem care vor fi efectele politice ale actualei extinderi, pentru ca într-o perspectivă mai îndepărtată să fim în stare să depășim cerințele cu care se va solda integrarea țării noastre în sistemul european de securitate comună.

Extinderea NATO nu este un scop în sine, ci un mijloc de extindere a securității Alianței dincolo de spațiul său de responsabilitate și de a face Europa mai stabilă, este totuși ceva mai mult decât o simplă extindere geografică a unui organism internațional. Procesul de extindere ajută la stoparea conflictelor, deoarece însăși perspectiva obținerii statutului de membru reprezintă un stimulent pentru aspiranți de a-și soluționa disputele cu vecinii și de a avansa pe calea reformelor și a democratizării. Aceasta reprezintă o ofensivă de proporții ale civilizației occidentale pentru instaurarea democrației, drepturilor omului, economiei de piață și controlului înarmărilor în regiuni care acum câțiva ani erau considerate zone de influență exclusivă ale URSS. Pentru păstrarea identității noastre naționale este necesară gestionarea acestor procese și fenomene politice care nu poate fi imaginată fără o cunoaștere și o analiză amănunțită a efectelor lor. Prin urmare analiza noastră este destul de actuală, fiind de un interes deosebit și pentru țară.

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecințele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

CONSECINȚELE EXTINDERII NATO ASUPRA EUROPEI DE SUD EST

Gradul de cercetare. Pentru o analiză și o cercetare mai amplă au fost utilizate cele mai diverse surse cu tangență mai mult sau mai puțin apropiată de tema noastră. În principal, aceste surse sunt formate din diferite monografii și datorită caracterului destul de recent al temei de studiu, nu ne sunt cunoscute monografiile în acest domeniu, doar cu excepția – *Manualul-NATO*¹, *NATO: ce este, ce va fi; NATO, între certitudini și așteptări.*²; *Michael Mihalaka*,³, și articole științifice care au fost publicate în cele mai diverse reviste de specialitate și ziare străine (*The National Interest*⁴, *International Security*⁵), din R. Moldova (*Arena Politicii*⁶, ziarul *Țara*⁷), din România (*Jurnalul Național*), din Rusia (*Международная жизнь, Мировая Экономика и Международные Отношения*). Alte surse importante pentru lucrarea noastră sunt monografiile lui Samuel P. Huntington-*Ciocnirea Civilizațiilor* și Zbigniew Brzezinski *Geostrategie pentru Eurasia*, Попеску Николае *Политика Безопасности НАТО и ЕС в Регионе Средиземноморья и Юго-Восточной Европы* etc. precum și unele reviste cum ar fi NATO în secolul XXI și Transformarea NATO. Cele mai solicitate teme de investigație le găsim în monografiile *Munteanu I., Chifu Iu., Frunțașu Iu., Chirtoacă N., Prohnițchi V., Dungaciu D., Naval I., Gorincioi R., Asarov B.* referitor la evenimentele importante din Republica Moldova⁸ al perioadei de tranziție, și cea referitoare la reflectarea

¹ Office of Information and Press NATO-1110 Brussels-Belgium, 2001, 576.p

² Dolghin N., Dinu M., Popa V. București, 2004, 73.p

³ The Great divide Over Membership in NATO for Eastern and Central Europe in Transition. OMRI Institute, Prague, 1995

⁴ Kurth. J. To Sink a Different Song, nr.56, summer 1999

⁵ Ikenberry Jh. Institutions, Strategic Restraints and the Persistence of America Postwar Order, 1998-1999

⁶ Chiroșca C. Republica Moldova și Parteneriatul pentru Pace: drumul spre Occident cu lanțul Orient prins de picior .nr.11-12, iulie-august 1997

⁷ Bogatu P. SUA contra Rusiei. Nr.2 noiembrie 1997., 11 iulie 1997

⁸ Moldova pe Calea Democrației și Stabilității din spațiul post-sovietic în lumea valorilor democratice, Chișinău, 2005

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecințele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

intereselor și relațiilor politice în perioada dată *Sarcinschi A.* și *Băbnăreanu Cr.*⁹ etc.

Scopul și sarcinile lucrării. Ținând cont de cele spuse anterior, mi-am pus drept scop, analiza contextului mondial actual și european în care are loc procesul de extindere a NATO și influenței acesteia asupra securității Republicii Moldova, precum și trasarea în linii generale a consecințelor extinderii acestei structuri. Vom studia în ce măsură unele dintre aceste consecințe s-au realizat și în ce fază de devenire sunt altele. Un spațiu deosebit, este rezervat elucidării fenomenului consolidării securității Republicii Moldova în contextul extinderii Alianței Nord-Atlantice.

Pentru realizarea acestor scopuri mi-am propus îndeplinirea următoarelor sarcini:

- Studierea apariției și evoluției Alianței Nord-Atlantice, pentru a înțelege mai bine în ce măsură acestea au condus la schimbarea priorităților strategice.
- Examinarea consecințelor extinderii NATO și structurarea intereselor pentru țările Europei de Sud Est.
- Studierea actualului sistem regional de securitate și al conceptului acestuia din urmă pentru a-i determina aspectele pozitive, negative și periculoase pentru Republica Moldova și pentru a înțelege impactul procesului de extindere al NATO.
- Analizarea problemelor asigurării securității Republicii Moldova în condițiile extinderii NATO prin intermediul relațiilor pe care aceasta le întreține cu Rusia și SUA, ținând cont de proximitatea Ucrainei și României.

Baza metodologică. Fiind o problemă multidimensională, securitatea Republicii Moldova în contextul extinderii NATO

⁹ Redimensionări și configurări ale mediului de securitate regională (zona Mării Negre și Balcani). București, 2005

CONSECINȚELE EXTINDERII NATO ASUPRA EUROPEI DE SUD EST

necesară un studiu mai complex fiind utilizate mai multe forme de metode cum ar fi:

- *metoda funcționalismului structural*, necesară pentru analiza contextului european și a rolurilor puterilor europene, precum și locul lor în cadrul structurilor politice, sociale, economice.

- *metoda behavioristă*, care a permis studiul comportamentului politic (atitudinile, reacțiile și opiniile) al marilor puteri europene cât și a celorlalte state implicate în procesul de extindere și dezvoltare. În lucrarea noastră am încercat de asemenea să combinăm armonios și complementar elementele practice și teoretice ale cercetării științifice. Praxiologia și teoria relațiilor europene au fost astfel utilizate pentru a se atinge scopul și sarcinile propuse, în facilitarea schițării unor concluzii.

- *Metoda sistemică* de cercetare s-a dovedit a fi cea mai eficientă în investigația dată, întrucât numai aceasta putea acoperi multitudinea și corelația aspectelor problemei cercetate. Baza metodologică a mai fost completată și cu alte tehnici și procedee auxiliare de cercetare ca: comparația, experimentul, observația, etc.

Originalitatea științifică a lucrării. Lucrarea de față reprezintă o abordare a unei probleme care poate fi dezbătută la infinit și să se ajungă la multiple și diverse rezultate și concluzii. Nu este una dintre primele încercări de analiză a securității Republicii Moldova și a extinderii NATO- ce și reprezintă **obiectul de cercetare**. Am axat această cercetarea și pe condițiile, conceptele și efectele politicilor de securitate în Republica Moldova, în mod particular, interesându-ne și modul în care aceste amenințări influențează funcționarea instituțiilor civile și militare în Republica Moldova, precum și pericolul ridicat de riscurile reziduale și influența factorilor externi. Nu insistăm asupra unui caracter deosebit de original al lucrării. În cazul nostru ne-am străduit asupra examinării și analizei cât mai obiective și mai detașate a situațiilor și evenimentelor, contribuind

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecințele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

efectiv cu soluții, opinii și propuneri proprii. Intervențiile proprii au fost de natură să ducă la completarea celor deja existente.

Structura tezei. Teza este structurată în 3 capitole, iar la rândul lor acestea în paragrafe. Primul capitol se compune din 2 paragrafe și studiază procesul de apariție și de dezvoltare al NATO din momentul creării acestei structuri. El ne va ajuta, prin înțelegerea mecanismelor care guvernează procesul de extindere, să înțelegem mai bine care sunt interesele SUA. Aceasta ne va permite să schițăm preventiv consecințele extinderii pentru securitatea și stabilitatea europeană, prin interferența și ciocnirea intereselor aspiranților, aliaților și Rusiei.

Capitolul II al lucrării este format din 2 paragrafe și este axat mai direct asupra consecințelor extinderii și structurării puterilor europene, reflectând asupra celor care deja se fac simțite și asupra celor care ar putea apărea în cazul extinderii. Capitolul încearcă să deslușească ecuația de securitate în sistemul regional de securitate. Ideea acestui text este că, deși interesul pentru regiune a crescut masiv în ultima vreme, nu există deocamdată decât premisele pentru conturarea și implementarea unei strategii în această zonă.

În capitolul III, format de asemenea din 2 paragrafe, ne referim cu predilecție la consolidarea securității RM în condițiile extinderii NATO, definind conceptul de securitate și analizând unele probleme ale asigurării acesteia. Analizează evoluția reformei sectorului de securitate în Republica Moldova, raportând riscurile și pericolele, general cunoscute țărilor în tranziție, la specificul țării noastre; cooperarea civil – militară și dezvoltarea cadrului legislativ, a forțelor civile, dar și ale celor militare. Inclusiv ne oferă o revistă a tendințelor și factorilor geopolitici care afectează politica internă și cursul asumat de Republica Moldova în prezent, construind o serie de explicații și predicții asupra intensității relațiilor întreținute cu țările vecine, dar și cu organizațiile internaționale relevante pentru evoluția democratică a țării; face o sinteză a principalelor curente de opinie pe marginea

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecințele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

CONSECINȚELE EXTINDERII NATO ASUPRA EUROPEI DE SUD EST

problemelor de securitate existente în Republica Moldova. Vom considera că este asigurată securitatea Republica Moldova și situația în care nu există amenințări provenite din exterior (agresiune), fie din interior (subversiune) – amenințări pe care acest stat nu le-ar putea înfrunța și care ar fi în măsură să-i afecteze independența politică și integritatea teritorială.

Teza se încheie cu concluzie, rezumat și bibliografie.

Extras din volumul:

Rusu, N. (2007). Consecințele extinderii NATO asupra Europei de Sud Est. Iasi, Romania: Lumen.

Eqpvkpwctgc "ceguvwk" xqnwo "q" rwvg k
volumul de pe

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

ucw "fkp" nkdt tkkng "pqcuvtg" r

ISBN 973-1703-90-X

Conținutul acestui volum nu
reprezintă în mod necesar
punctul de vedere al Editurii
Lumen sau al finanțatorilor

media
LUMEN
www.EdituraLumen.com

Publicat cu finanțarea:

www.EuroMarket.ro

Design, Prints, Web sites
E-commerce applications